

Oslo, 11. juli 2006

Direktoratet for Naturforvaltning

Postmottak@dirnat.no

Klage på vedtak om skadefelling av bjørn i Hemnes kommune, Nordland

Vi viser til vedtak av fylkesmannen i Nordland, datert 03.07.06, om skadefellingstillatelse for en bjørn i et bestemt avgrenset område i Hemnes kommune.

Bestandsmålsettingen for bjørn i region 7

Som fylkesmannen selv påpeker er bestandsmålsettingen for bjørn i region 7 ikke nådd, og ingen ynglinger er påvist i nyere tid. Fylkesmannen opplyser imidlertid at det årlig observeres streifende bjørner i fylket og da spesielt innenfor kommunene Hattfjelldal, Hemnes og Grane.

Målsettingen for bjørn i region 7 er to årlige ynglinger. Dagens bestandsnivå er med andre ord langt under målet. Tilstedeværelse av bjørn i Hemnes er imidlertid påregnelig sett ut fra vandremønster og forekomst i nyere tid. Sett i dette perspektiv kan vi ikke se at skadefelling på et så beskjedent skadegrunnlag som i dette tilfellet er det riktige virkemidlet for å oppnå bestandsmålet for bjørn i region 7.

Bjørnens biologi og effekt av skadefelling

I arbeidet med st.meld. nr. 15 (2003 -2004) ble det gjort en rekke utredninger. NINAs fagrapport nr. 60 "*Status og forvaltning av brunbjørn i Norge*" belyser effekten av skadefelling av bjørn i områder med sau. Det opplyses der at bjørn tar i gjennomsnitt minimum 50 sauer pr. beitesesong i Norge (telling over et lengre tidsrom), hvilket er nesten 500 ganger mer enn i Sverige. Forekomst av bjørn er ikke det avgjørende for mye tap som oppstår, men derimot driftsformen i saueholdet. En driftsform med frittgående sauer i områder med bjørn, gir høye tap. For bjørn i slike områder utgjør sau en viktig energikilde, i motsetning til i områder uten frittgående sauer, hvor bær er den viktigste energikilden.

Den samme utredningen slår fast at omtrent halvparten av kjent dødelighet hos bjørn i Norge skyldes fellingstillatelser. For å nå bestandsmålsettingene, er det derfor viktig å sette terskelen for skadefelling svært høyt. I slike områder må man også vurdere mulighetene og plikten for beitebrukere til å planlegge en driftsform som kan forebygge tap.

I utredningen fra NINA ble effekten av skadefelling målt over flere tiår. Det uttales i utredningen:

”Vi fant ingen forebyggende effekt av å felle antatte skadebjørner på tap av søyer året etter felling i Hedmark og Nord-Trøndelag i perioden 1994-2001, hvilket var det samme resultatet som ble funnet i de samme områdene i perioden 1981-1993.”

Bjørnen er et rovdyr. Den dreper sau, men den kan også, som mange andre rovdyr, bare spise deler av byttedyret - uten å drepe det. Vi vil avvise fylkesmannens uttrykk ”overskuddsdreper”. Bjørnens biologi og naturlige adferd gjør det ikke berettiget med en slik karakteristikk.

Norges Naturvernforbund mener det er uforsvarlig å legge opp til en forvaltning som baserer seg på at man årlig skal felle bjørner som lever som bjørner gjør i områder med frittgående sau.

Annen tilfredsstillende løsning

I henhold til § 13 i rovviltforskriften av 18.mars 2005 er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn skadefelling. Fylkesmannen selv påpeker at det i dette tilfellet ikke foreligger en akutt skadesituasjon og at man derfor er i tvil om søknaden om felling skal iverksettes.

Vi for vår del vil påpeke at det ikke er gjennomført tiltak som virker direkte tapsreducerende.

Fylkesmannen oppgir at det er bevilget tilskudd til utvidet tilsyn - uten at dette har hatt noen preventiv effekt. Vi kan ikke se at en bevilgning til utvidet tilsyn er i henhold "Regelverk for tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovviltskader". I nevnte regelverk heter det i §3, Tiltak som kan gis tilskudd:

”3.1 En forutsetning for å gi tilskudd til husdyr- og tamreineiere er at tiltakene med stor sannsynlighet kan forventes å ha en direkte tapsreducerende effekt. Dette innebærer at tiltak som f.eks. omfatter utvidet tilsynsaktivitet alene ikke skal støttes økonomisk.”

Samtidig åpner regelverket for at det kan gis tilskudd til ekstraordinært tilsyn der det innebærer intensivt tilsyn/gjeting straks det er oppdaget rovdyrskader, samt at det utføres kveld, natt og morgen. I følge en rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet: "Framtidsretta sauehold i områder med rovvilt", er gjeting styrt habitatbruk. Tilsyn uten styrt habitatbruk er ikke gjeting.

Det er i flere publikasjoner slått fast at utvidet eller ekstraordinært tilsyn ikke eller i svært liten grad har tapsreducerende effekt. Vi viser til ovennevnte rapport der det heter at den forebyggende effekten av utvidet tilsyn er svært begrenset, og at dette tiltakets hensikt først og fremst er å avdekke tap av beitedyr. Samme utredning samt st. m. 15 (2003-2004) fastslår at det er en rekke forebyggende tiltak som har dokumentert tapsreducerende effekt i saueholdet. På side 123 i meldingen pekes det på at det er ønskelig med en økt tilpasning i beitenæringene til forekomst av rovvilt. Det heter videre:

"Samtidig skal virkemiddelapparatet bidra til å motvirke nyetablering, utvidelse eller videreføring av driftsformer i regioner med fast forekomst av rovvilt. Dette er motivert både ut fra dyrevelferdshensyn og ut fra ønsket om å bidra til å dempe tap og konflikter."

Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning er det et vilkår for å iverksette skadefelling at det ikke foreligger muligheter – praktisk og/eller økonomisk - for å gjennomføre forebyggende tiltak. Vi viser også til Bernkonvensjonen som Norge har ratifisert, som stiller samme vilkår.

Vi mener at det i dette tilfellet ikke er iverksatt tilstrekkelig forebyggende tiltak. Ut fra fylkesmannens opplysninger har det vært økonomisk mulig å gjøre direkte tapsreducerende tiltak. Dette er ikke gjort eller det er blitt mangelfullt belyst/vurdert. Etter vår mening må forvaltningen gi klare signaler om at forebyggende tiltak som har tapsreducerende effekt, skal forberedes og planlegges i områder med forekomst av rovvilt.

Staten bevilger midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak som har som målsetting å sikre iverksettelse av effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på husdyr og tamrein samt ulemper i forhold til lokalsamfunn og i forhold til andre grupper.

Miljøverndepartementet uttaler i avgjørelse av klage på avslag på fellingsøknad på gaupe, i brev av 27.06.06:

"Skadefellingstillatelse er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå. Skadefelling kan tillates dersom det ikke truer bestandens overlevelse eller at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning."

KONKLUSJON:

- **Norges Naturvernforbund mener at det i dette tilfellet er grunnlag for å hevde at det fantes annen tilfredsstillende løsning.**
- **Vi mener også at det ikke foreligger en klar akutt tapssituasjon. Det forholdsvis beskjedne antall drepte sauer taler mot skadefellingstillatelse.**
- **Dersom en slik fellingspraksis blir regelen, kan vi vanskelig se at bestandsmålsettingene noen gang kan oppnås.**
- **Vi mener også en slik fellingspraksis ikke virker konfliktdempende.**

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Thor Midteng
 fagkonsulent

